

FELELŐSSÉGI RENDELKEZÉSEK A JOGI SZEMÉLYEK JOGUTÓDLÁSA ESETÉN.

Dr. Bakos-Kovács Kitti

TÁRSASÁGI JOG I.

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen
készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító:
EFOP-3.4.3-16-2016-
00014

FELELŐSSÉGI RENDELKEZÉSEK A JOGI SZEMÉLYEK JOGUTÓDLÁSA ESETÉN.

1. A szabályozás rendszeréről.
2. Felelősségi rendelkezések a jogi személy átalakulása esetén.
3. Felelősségi rendelkezések a jogi személy szétválása esetén.

1. A szabályozás rendszeréről.

A Polgári Törvénykönyv a jogi személyek általános szabályai között nem rendezi az átalakulással és az egyesüléssel létrejött jogelőd, illetve a jogutódlásban részt vett/részt nem vett tagok, alapítók helytállási kötelezettségét.

Az egyesülésére vonatkozó különös szabályok között nem találunk speciális rendelkezéseket a jogutód jogi személyt, valamint az alapítókat terhelő helytállási kötelezettségre vonatkozóan, így a nem szabályozott kérdésekre az átalakulás normaanyagát kell alkalmazni.

A szétválás esetében a Ptk. 3:46. §-a és az Áttv. 21. §-a rendelkezik a szétváló jogi személy jogairól és kötelezettségeiről.ⁱ

Az átalakuláshoz kapcsolt felelősségi rendelkezéseket a Ptk. 3:135. §-a a gazdasági társaságok közös szabályai között nevesíti, amelynek hatálya a gazdasági társaságok szervezeti formájának a megváltoztatására, a gazdasági társaságok részvételével zajló átalakulásra terjed ki.

Az átalakulási törvényben foglaltak szerint, az Áttv. 10. § (5) bekezdése a jogelőd jogi személy tagjainak felelősségét tekintve tartalmazza azt a garanciális rendelkezést, hogy a jogelőd jogi személy tagjainak helytállási kötelezettsége csak akkor állapítható meg, ha a jogutód jogi személy a tartozások kiegyenlítésének nem tudott eleget tenni. Ebből fakadóan a jogutód jogi személy tartozásaiért elsődlegesen és korlátlanul, azaz teljes vagyonával a jogutód köteles helytállni.

DR. BAKOS-KOVÁCS KITTI
PHD.

egyetemi adjunktus

Olvasó lecke

Időigénye: 25 perc

Jogutód(ok)

Jogelőd volt tagjai

1. SZ. ÁBRA

HELYTÁLLÁSRA KÖTELEZETEK KÖRE

Jogutód tagjai

Az átalakulás, az egyesülés és a szétválás folyamata olyan **szervezeti változásokkal járó struktúraváltást** takar, amely adott esetben **a vagyoni eszközök átcsoportosítása** következtében a követelések megtérülésére nézve **kockázati tényezőket** rejthet magában. A jogutódláshoz kapcsolt hitelezővédelmi eszközök közül a lejárt követelések esetében igénybe vehető, a jogutódok, valamint a volt tagok helytállási kötelezettségére irányadó rendelkezéseket kívánjuk az elemzés tárgyává tenni.

2. Felelősségi rendelkezések a jogi személy átalakulása esetében.

Az univerzális jogutódlás tételéhez kapcsolódva és abból kinőve **elsődlegesen a jogutód jogi személy köteles helytállni a jogelőd kötelezettségeiért.**ⁱⁱ Az általános jogutód ennek megfelelően felel azokért a következményekért, amelyek a jogelőd szerződésszegése vagy deliktuális károkozása folytán keletkeztek; ebben az esetben az általános jogutódlás azt jelenti, hogy a jogelőd megszerzi azokat a jogokat, amelyek a jogelődöt illették, és terhelik azok a kötelezettségek is, amelyek a jogelődöt terhelték.ⁱⁱⁱ

A továbbiak **a gazdasági társaságok közös szabályai alapján a jogelőd volt tagjainak** helytállási kötelezettségére vonatkozó rendelkezéseket ismertetjük:

Ha a jogutód vagyona nem elegendő a jogelőd tartozásainak kiegyenlítésére, akkor a jogelőd volt tagjai kötelesek azokat megtéríteni. A volt tagok felelőssége minden esetben vagyoni típusú, mögöttes, objektív jogalapú és feltétlen fokozatú helytállási kötelezettséget takar, hiszen a felelősség a törvény erejénél fogva áll fenn a jogutód vagyona által nem fedezett tartozásokért. A tagok felelősségének megállapíthatósága és mértéke több tényezőtől függ: egyrészt attól, hogy a jogelőd volt tagja a jogutódban tagsági jogviszonyt létesített-e vagy sem, másrészt pedig attól, hogy a jogelőd és a jogutód gazdasági társaságban a tagot a társaság vagyona által nem fedezett tartozásokért fennálló helytállási kötelezettségét megállapító szabályok szerint terhelte-e megtérítési kötelezettség, adott esetben korlátlanul köteles-e a helytállni a jogi személy vagyona által nem fedezett követelésekért.

I. **A jogelődtől megváló tagok** (nem létesítettek tagsági jogviszonyt a jogutóddal) a társaság jogutód nélküli megszűnése esetén irányadó szabályok szerint köteles helytállni az átalakuló gazdasági társaságnak az átalakulással létrejövő jogi személy által nem teljesített kötelezettségeiért.

a) A Ptk. 3:137. §-a alapján közül azok, akiknek felelőssége a jogelőd gazdasági társaságban az átalakuló gazdasági társaság vagyona által nem fedezett tartozásokért korlátlan és a többi taggal

3. Felelősségi rendelkezések a jogi személy szétválása esetén

* A Ptk. jogi személyek általános szabályai alapján a rendelkezések alanyi hatálya a jogi személyekre terjed ki. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a Ptk. a szétválási tervben, míg az Áttv. a szétválási szerződésben nevesített vagyonmegosztási rendelkezéshez köti a jogutódok helytállási kötelezettségét. Jogszabály rendelkezése folytán a szétválási szerződés a szétválási terv része, így mindkét törvényi rendelkezés előírásainak akként lehet jogszerűen eleget tenni, ha a szétválási szerződésbe foglaljuk a vonatkozó előírásokat.

A jogutód jogi személyek helytállási kötelezettségének alakulása az alábbi:

1. Első lépcsőben a szétválás esetén a jogelőd tartozásaiért a szétváló jogi személy jogutódai a szétválási terv rendelkezései szerint kötelesek helytállni. Ennek megfelelően az adott kötelezettség kiegyenlítésére **az a jogutód köteles, amelyhez a szétválási szerződés az adott tartozást telepítette**, megtérítési kötelezettségének mértéke pedig korlátlan.

2. Ha valamely kötelezettség teljesítésének az a jogutód, amelyhez a tartozást a szétválási szerződés telepítette, **nem tesz eleget**, vagy a tartozás kiegyenlítésére nem kerül sor, akkor **valamennyi jogutód jogi személy** – beleértve kiválás esetén a fennmaradó jogelődöt is – **egyetemleges felelőssége** állapítható meg. A jogutód jogi személyek szintén teljes vagyonukkal kötelesek helytállni a tartozás kiegyenlítéséért; a jogutódok egymás közötti viszonyában pedig az elszámolás alapja a szétválási szerződésbe foglalt vagyonmegosztási rendelkezés lesz, ennek hiányában a vagyonmegosztás aránya.

egyetemleges volt, a jogelőd törlésétől számított 5 éves jogvesztő határidőn belül *továbbra is korlátlanul*, tehát teljes magánvagyonukkal kötelesek helytállni a jogelőd gazdasági társaság tartozásaiért, ha azokat a jogutód gazdasági társaság vagyona nem fedezi.

A tagok egymás közti viszonyában a tartozást a felosztott társasági vagyomból való részesedésük arányában viselik.

b) A másik esetben, amennyiben a volt tag a jogelőd gazdasági társaságban nem felelt a társasági vagyon által nem fedezett tartozásokért, akkor az átalakuló gazdasági társaság tartozásaiért a Ptk. 3:48. § (3) bekezdése alapján *csak akkor felel, amennyiben a részére az őt megillető vagyonyhányad kifizetésre került*, hiszen ebben az esetben *ennek mértékéig és erejéig* helytállni tartozik jogelőd törlésétől számított 5 éves jogvesztő határidőn belül. Ebből fakadóan a *volt tag nem tartozik megtérítési kötelezettséggel* abban az esetben, ha az átalakuló gazdasági társaság saját tőkéjének a hiányában a *járandósága nem került kiadásra*.

II. Azon tagok esetében, akik **a jogutódban is tagsági jogviszonyt létesítettek**, a helytállási kötelezettség terjedelme attól is függ, hogy a tag felelőssége a jogelődben és a jogutódban a társasági vagyon által nem fedezett tartozásokért korlátlan vagy korlátozott volt-e:

a) Amennyiben a tag felelőssége *mind a jogelődben, mind pedig a jogutódban* a társasági vagyon által nem fedezett tartozásokért *korlátlan volt*, akkor felelőssége a jogelőd tartozásaiért, ha azokat a jogutód vagyona nem fedezi, *szintén korlátlan lesz*.

b) Amennyiben a tag nem felelt *a jogelődben és a jogutódban* a társasági vagyon által nem fedezett tartozásokért (például egy korlátozott felelőséggű társaság részvénytársasággá alakul át), úgy *nem tartozik helytállási kötelezettséggel* a jogelőd hitelezői felé sem, mert a jogutód más tartozásaiért sem vonható felelősségre.

c) Amennyiben a tag felelőssége *a jogelőd gazdasági társaságban korlátlan volt*, azonban felelőssége az átalakulás következtében a *jogutódban korlátozott mértékűvé mérséklődött* (pél-

3. Speciális rendelkezést tartalmaz a törvény azon követelések megtérítésére, amelyekről **a szétválási szerződésben nem rendelkeztek**, akár ismert volt az átalakulás idején, akár utóbb válik csak ismertté. Ilyen kötelezettségek teljesítéséért **valamennyi jogutód egyetemlegesen** köteles helytállni.¹

4. Utolsó lépcsőként pedig abban az esetben, ha a szétválásban gazdasági társaságok vesznek részt, akkor ha **a jogutód társaságok vagyona nem fedezi** a tartozást, **a szétváló gazdasági társaság volt tagjainak** a felelősségét kell megállapítani.

Nem találunk törvényi rendelkezést arra nézve, hogy hogyan alakul a tagok felelőssége és a helytállási kötelezettség sorrendje abban az esetben, ha egy *korlátozott felelőséggű gazdasági társaság* (például egy kft.) *korlátlan tagi felelőséggű gazdasági társasággá alakul át* (például egy közkereseti társasággá vagy betéti társasággá annak tagja vonatkozásában). Jogalkotói állásfoglalás hiányában azonban nem dönthető el megnyugtatóan, hogy a sorrendiséget tekintve a jogutód gazdasági társaságra vonatkozó általános szabályok szerint először annak tagjaira terheljük-e a helytállási kötelezettséget a jogelőd tartozásaiért (tehát annak tagjai az egyes gazdasági társasági formáknál meghatározott rendelkezések szerint kötelesek a jogelőd ki nem egyenlített tartozásaiért is helytállni, mert azokat a jogutód vagyona nem fedezi), vagy az átalakulás szabályainak megfelelően, azokat *lex specialisnak* tekintve, a jogelőd volt tagjainak a megtérítési kötelezettségét állapítjuk meg. Jogszabály nem tartalmaz megengedő rendelkezést a jogelődtől megvált tagok és a jogutód tagjainak egyetemleges helytállási kötelezettségére nézve.

dául egy közkereseti társaság elhatározza korlátozott felelősségű társaságként történő továbbműködését), akkor a törvény rendelkezése alapján a jogutód bejegyzésétől számított 5 éves jogvesztő határidőn belül, amennyiben a jogutód vagyona a követelést nem fedezi, korlátlanul, tehát saját magánvagyonával köteles helytállni a ki nem elégített tartozásokért. Amennyiben az átalakulással létrejövő jogi személy korlátlan tagi felelősséggel is működő gazdasági társaság (pl. betéti társaság), akkor a többi, korlátlanul felelős taggal együtt a volt tag helytállási kötelezettsége egyetemleges.

Nem találunk törvényi rendelkezést arra nézve sem, ha a tag részt vesz ugyan a jogutód gazdasági társaságban, azonban kevesebb vagyoni hozzájárulással, és részére a különbözet kiadásra kerül.¹ Ennek az esetkörnek csak akkor van jelentősége, ha mind a jogutód, mind pedig a jogelőző olyan gazdasági társasági formában működik, ahol a tag nem felel a gazdasági társaság vagyona által nem fedezett tartozásokért, hiszen korlátlan tagi felelősség esetén a tag egyébként teljes magánvagyonával köteles helytállni. A fenti rendelkezés tehát akkor vethet fel kérdéseket, hogyha a jogutódban is tagsági jogviszonyt létesítő taggal a vagyoni hozzájárulás csökkentett mértékéhez igazodva elszámolásra kerül sor, hiszen ekkor a tag a tőke kivonás ellenére sem tartozik felelősséggel a társasági vagyontól nem fedezett tartozásokért az erre irányuló és a helytállást megalapozó kifejezett törvényi rendelkezés hiányában. Ebben az esetben tehát nem érvényesül a „vagyon nem vész el, csak átalakul” elv, és e joghézag következtében nem lépnek a megvalósult tőke kivonás helyébe a felelősségi rendelkezések sem.

Felhasznált szakirodalom és amelyet még további olvasásra ajánlunk

Török Tamás „Felelősség a társasági jogban” (hvgorac; Budapest; 2007.)

Papp Tekla (szerk.) „Társasági jog” (Lectum Kiadó; Szeged; 2011.)

Bakos-Kovács Kitti „Átalakulás és hitelezővédelem az uniós normák és a közép- és kelet-európai tagállamok jogának keresztmetszetében” (PhD értekezés; Szegedi Tudományegyetem; Szeged; 2012.)

Végjegyzetek

ⁱ BH 2012. G.2.; ÍH 2012. 83.; FIT-H-GJ-2010-51.

ⁱⁱ BH 2007. 343.

ⁱⁱⁱ BH 1997. 216.